



Kulturarven i lokalmiljøet

STEDSUTVIKLING

FORMIDLING

BARN OG UNGE

MEDVIRKNING

HISTORIENE OM HVORDAN STEDENE BLE TIL

Tettstedsprogrammet er et nasjonalt program i regi av Miljøverndepartementet med mål å skape miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene ved å samkjøre virkemidler og videreutvikle arbeidsmåter for tettstedsutvikling.

Lokalt og regionalt deltar 16 kommuner og fire fylkeskommuner. Riksantikvaren har tatt aktiv del i programmet og fordelt midlene til kulturminne- og kulturmiljørelaterte prosjekter. Programmet har pågått i perioden 2001 – 2005.

KONTAKTPERSON HOS

RIKSANTIKVAREN

Bjørn-Erik Wøien

Tlf.: 22 94 04 00

www.riksantikvaren.no

Kunnskap om og stolthet i forhold til eget sted skaper lokal tilknytning og en følelse av å høre til på stedet. Dette er også et godt grunnlag for å ta vare på, bruke og videreutvikle stedene. Grong kommune har laget fotoutstillingen "Hvordan Grong ble til - en vandreutstilling". I Ulsteinvik er det laget en rapport om bygningsmiljø og historiefortellende verdier i Kyrkjega-ta og Vikemyra. Mens på Rena er det skrevet om Kartongen som historieforteller.

Hvordan Grong ble til – en vandreutstilling

Utstillingen dokumenterer fremveksten av Grong sentrum og Grong som regionsenter for Indre Namdal, med hovedvekt på perioden 1850 – 2000, samt viser bilder av hendelser med betydning for stedet. Materialet er tenkt brukt i ulike sammenhenger.

Målsettingen er å øke kunnskapen om, og stoltheten av Grong tettsted for å skape lokal tilknytning, som et element i identitetsbygging både i skolen og i forhold til innbyggerne generelt.

Utstillingen består av bilder og fortellinger som levendegjør historien på en ny måte. Gjennom å fortelle en personlig historie, som viser spesielle hendelser i Grong, får barn og unge en annerledes opplevelse av tettstedet, bedre kunnskap om egen historie og et nærmere forhold til stedet. Utstillingen har spesiell fokus på kvinner. De forteller gjerne andre deler av historien enn det man finner i historiebøkene.

De gode fortellingene og historiske bildene er interessante for alle aldersgrupper. De skaper møtepunkter der folk kan snakke sammen, og gir eldre og yngre en god arena for å utforske historiene videre.



Foto: Jorunn Lilleslett, Grong kommune



Foto: Ulstein kommune

Kyrkjegata og Vikemyra i Ulsteinvik - Ulstein kommune

Det er laget en rapport om bygningsmiljø med historiefortellende verdier i Ulsteinvik. Målsettingen har vært å skildre veksten av sentrum fra landsbygd til bygdeby og registrere kulturminnene langs den første gatestrukturen, samt synliggjøre endringer. Tanken bak arbeidet er å stå bedre rustet til å ta vare på disse verdiene for framtiden.

Selv om politiske vedtak om bevaring var gjort, manglet det kunnskap både om helhet og detaljer, og det var viktig med en bevisstgjøring i forhold til verdier, funksjon og tidlig utviklingspotensiale. Prosjektet tar for seg tidsrommet 1905 – 2003, men noen eldre bilder er også tatt med for å illustrere hvordan bygda så ut tidligere.

Rapporten er etter hvert blitt omarbeidet og er blant annet tilrettelagt for bruk i skolen, samt lagt ut på kommunens hjemmesider og utgitt i bokform. Den er laget i samarbeid mellom en lokal tiltaksgruppe og ekstern konsulent, som har hatt det faglige ansvaret. En effekt av denne historieboka er at huseiere langs østre del av Kyrkjegata på eget initiativ har satt i gang rehabilitering.

Kartongen som historieforteller – Rena i Åmot kommune

Kartongen på Rena har vært motor i lokalsamfunnet og hatt stor betydning for kommunen både økonomisk og befolkningsmessig. Bedriften var en attraktiv arbeidsplass hvor det i sin tid var et privilegium å få fast arbeid.

Beretningen om Kartongen fra starten som Rena Træsliperi i 1913 til Rena Kartong gikk konkurs og driften stoppet 30. oktober 1998, beskriver viktige milepeler og hendelser i bedriftens utvikling, og synliggjør Kartongens betydning for Renas selvfølelse, stolthet og egenart. Den viser også sammenhengen mellom virksomheten på bedriftsområdet og tettstedsutviklingen gjennom disse årene.

Bygningsstrukturene etterlater seg sterke symbolverdier, ikke minst fabrikkpipa, fabrikkbygningen og reinsbukken, som alle ruver både sørfra og nordfra, og er det som møter reisende.

Rapporten inneholder en kortfattet historisk beretning og beskrivelse av bygningene, samt funksjonsinnhold. En vurdering av bygningenes estetikk og bevaringsverdi og ideer til fremtidig bruk er også tatt med. Historien er skrevet på oppdrag fra kommunen, og forfatteren Erik Sannes fikk hjelp av en referansegruppe med fire medlemmer.



Foto: Bjørn-Erik Wøien, Riksantikvaren

Lenker:

www.tettsteder.no